

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2010. január 14. *

A C-226/08. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Verwaltungsgericht Oldenburg (Németország) a Bírósághoz 2008. május 26-án érkezett, 2008. május 13-i határozatával terjesztett elő az előtte

a Stadt Papenburg

és

a Bundesrepublik Deutschland

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: J.-C. Bonichot, a negyedik tanács elnöke, a második tanács elnökeként eljárva,
C. W. A. Timmermans, K. Schieman, P. Kūris és L. Bay Larsen (előadó) bírák,

* Az eljárás nyelve: német.

főtanácsnok: E. Sharpston,
hivatalvezető: K. Malacek tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2009. március 26-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Stadt Papenburg képviselőjében K. Füller Rechtsanwalt,

- a Bundesrepublik Deutschland képviselőjében W. Ewer Rechtsanwalt,

- az Európai Bizottság képviselőjében B. Eggers és D. Recchia, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2009. július 9-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a 2006. november 20-i 2006/107/EK tanácsi irányelvvel (HL L 363., 368. o.) módosított, a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (HL L 206., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 102. o.; a továbbiakban: az élőhely-irányelv) 2. cikke (3) bekezdésének, 4. cikke (2) bekezdésének, és 6. cikke (3) és (4) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

- 2 A kérelmet a Stadt Papenburg (Papenburg város) és Bundesrepublik Deutschland (Németországi Szövetségi Köztársaság) közötti azon peres eljárásban terjesztették elő, amelynek tárgya az ezen állam által a Bizottság által összeállított, és az említett város területe alatt az Ems folyón található területet magában foglaló, közösségi jelentőségű természeti területek (a továbbiakban: KJT-k) jegyzékének tervezetéhez megadni szándékozott egyetértés.

Jogi háttér

A közösségi jog

- 3 Az élőhely-irányelv 2. cikkének (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Az irányelvnek megfelelően hozott intézkedések figyelembe veszik a gazdasági, társadalmi és kulturális igényeket, valamint a regionális és a helyi sajátosságokat is.”

- 4 Az élőhely-irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerint „a különleges természetmegőrzési területek egységes európai ökológiai hálózatát Natura 2000 néven hozzák létre. Az I. mellékletben felsorolt természetes élőhelytípusokat magában foglaló, továbbá a II. mellékletben felsorolt fajok élőhelyeül szolgáló természeti területekből álló hálózat célja, hogy biztosítsa az érintett természetes élőhelytípusok, valamint az érintett fajok élőhelyeinek kedvező védettségi állapotának fenntartását vagy adott esetben helyreállítását természetes kiterjedésükön, illetve elterjedési területükön belül”.

- 5 Az említett irányelv 4. cikkének (1) és (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„(1) A III. mellékletben (1. szakasz) meghatározott követelmények és a vonatkozó tudományos ismeretek alapján minden egyes tagállam benyújtja a megfelelő természeti területek javasolt jegyzékét, amelyben feltüntetik, hogy az I. mellékletben felsorolt természetes élőhelytípusok, illetve a II. mellékletben felsorolt őshonos fajok közül melyek fordulnak elő az egyes természeti területeken. [...]

Az irányelvről szóló értesítést követő három éven belül a jegyzéket megküldik a Bizottságnak az egyes természeti területekre vonatkozó tájékoztatással együtt. [...]

(2) A III. mellékletben (2. szakasz) meghatározott követelmények alapján, továbbá az 1. cikk c) pontjának iii. alpontjában említett kilenc bioföldrajzi régió, valamint a 2. cikk (1) bekezdésében említett terület egészének keretén belül a Bizottság – a tagállamokkal egyetértésben – az általuk készített jegyzékek felhasználásával összeállítja a közösségi jelentőségű természeti területek jegyzékének tervezetét, amely megállapítja, hogy mely természeti terület foglal magában egy vagy több elsődleges fontosságú természetes élőhelytípust, vagy mely szolgál veszélyeztetett faj élőhelyeként.

Azon tagállamok, amelyek területének több mint 5%-át egy vagy több elsődleges fontosságú természetes élőhelytípus és veszélyeztetett faj élőhelyéül szolgáló természeti terület teszi ki, a Bizottsággal egyetértésben kérelmezhetik a III. mellékletben (2. szakasz) felsorolt követelmények rugalmasabb kezelését a területükön található, közösségi jelentőségű természeti területek kiválasztása során.

A Bizottság a 21. cikkben megállapított eljárással összhangban hagyja jóvá a közösségi jelentőségű természeti területek jegyzékét [...]"

- 6 Az élőhely-irányelv III. mellékletének „A nemzeti jegyzékben szereplő területek közösségi jelentőségének értékelése című” 2. szakasza kimondja, hogy:

„1. Valamennyi, a tagállamok által az 1. szakaszban megjelölt, kiemelt jelentőségű természetes élőhelytípust és/vagy kiemelt jelentőségű fajt tartalmazó terület közösségi jelentőségű területnek tekintendő.

2. A tagállamok jegyzékeiben szereplő egyéb területek közösségi jelentőségének, vagyis annak vizsgálata, hogy milyen mértékben járulnak hozzá valamely, I. mellékletben szereplő természetes élőhelytípus, illetve II. mellékletben felsorolt faj kedvező védeltségi állapotának fenntartásához, illetve helyreállításához, továbbá a Natura 2000 koherenciájához, az alábbi szempontok alapján történik:

- a) a vizsgált terület relatív értéke nemzeti szinten;

- b) a vizsgált terület földrajzi helyzete a II. mellékletben felsorolt fajok vonulása, továbbá annak szempontjából, hogy a Közösségen belül egy vagy több országhatáron átnyúló, szervesen összefüggő ökoszisztéma részét képezi-e;

- c) a vizsgált terület nagysága;

- d) a területen jelen lévő, I. mellékletben szereplő természetes élőhelytípusok, illetve a II. mellékletben felsorolt fajok száma;

- e) a vizsgált terület átfogó ökológiai értéke az érintett bioföldrajzi régió(k) és/vagy a 2. cikkben említett terület egészének szempontjából, figyelembe véve jellemző vonásainak jellegzetes vagy egyedülálló voltát és azok együttes megnyilvánulásának módját.”

7 Az élőhely-irányelv 6. cikkének (2)–(4) bekezdése előírja, hogy:

„(2) A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket a különleges természetvédelmi területeken található olyan természetes élőhelytípusok és olyan fajok élőhelyei károsodásának és megzavarásának megakadályozására, amelyek céljára az egyes területeket kijelölték, amennyiben a zavarás mértéke ezen irányelv céljaira tekintettel jelentős hatással lehet.

(3) Figyelembe véve az adott természeti terület védelmével kapcsolatos célkitűzéseket, megfelelő vizsgálatot kell folytatni minden olyan terv vagy program hatásait illetően, amely nem kapcsolódik közvetlenül, illetve nem nélkülözhetetlen a természeti terület kezeléséhez, de akár önmagában, akár pedig más terv vagy program részeként valószínűleg jelentős hatással lesz arra. A természeti területre gyakorolt hatások vizsgálatának eredményét figyelembe véve, továbbá a (4) bekezdés rendelkezéseinek értelmében az illetékes nemzeti hatóságok csak azután hagyják jóvá az érintett tervet vagy programot, ha megbizonyosodtak arról, hogy az nem fogja hátrányosan befolyásolni az érintett természeti terület épségét, és miután – adott esetben – kikérték a lakosság véleményét is.

(4) Amennyiben a természeti területre gyakorolt hatások vizsgálatának kedvezőtlen eredménye ellenére valamely elsődlegesen fontos, társadalmi vagy gazdasági jellegű közösségi érdekre figyelemmel – alternatív megoldás hiányában – mégis végre kell hajtani egy tervet vagy programot, a tagállam minden szükséges kiegyenlítő intézkedést megtesz a Natura 2000 általános egységességének megóvása érdekében. A tagállam az elfogadott kiegyenlítő intézkedésekről értesíti a Bizottságot.

Amennyiben az érintett természeti terület elsődleges fontosságú természetes élőhelytípust foglal magában, és/vagy veszélyeztetett faj élőhelyéül szolgál, kizárólag az emberi egészséggel, a közbiztonsággal vagy a környezet szempontjából elsődlegesen fontos előnyökkel kapcsolatos, továbbá – a Bizottság véleménye szerint – a közérdek kényszerítő indokain alapuló szempontokat lehet érvényesíteni.”

A nemzeti jog

- 8 Az alaptörvény 28. cikke (2) bekezdésének szövege a következő:

„A települési önkormányzatok részére biztosítani kell a jogot arra, hogy a törvény adta kereteken belül – saját felelősségük terhére – szabályozzák a helyi ügyeket. Az önkormányzatok társulásainak szintén joga van az öngazgatáshoz, a törvény adta hatáskörükön belül és a törvényben meghatározott feltételek szerint. Az öngazgatáshoz való jog biztosítása magában foglalja a pénzügyi önállóságot, különösen a települési önkormányzatok azon jogát, hogy saját pénzügyi forrásaik lehessenek, és hogy az adóalanyok gazdasági teljesítőképességének függvényében határozhassák meg az adókulcsokat”.

- 9 A kérdést előterjesztő bíróság e rendelkezést úgy értelmezi, hogy az alkotmányjogilag biztosított önkormányzatisághoz való jog magában foglalja a települések jogát ahhoz, hogy érdekeiket figyelembe vegyék, ha magasabb szintű intézkedések a település fejlődését tartósan befolyásolják, vagy a település kellően konkrét és megerősített tervét tartósan zavarják. Ugyanez érvényes az önkormányzat területén kívüli intézkedések tekintetében is, amennyiben az önkormányzat a földrajzi távolság ellenére nyilvánvalóan különösen érintett.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 10 Papenburg városa Alsó-Szászország tartományának egy kikötővárosa, amely az Ems folyó partján fekszik, ahol egy hajógyár is található.
- 11 Ahhoz, hogy a 7,30 m merülési mélységű hajók a hajógyárból az Északi-tengerre áthajózhatók legyenek, az Ems medrét „kényszerkotrásoknak” kell alávetni. A Wasser- und Schifffahrtsdirektion Nordwest (északnyugati vízügyi és hajózási igazgatóság) 1994. május 31-i határozata engedélyezte Papenburg városa, a Landkreis Emsland

és a Wasser- und Schifffahrtsamt Emden (emdeni vízügyi és hajózási hivatal) számára az említett folyó szükség esetén történő kényszerkotrását. Az említett határozat a német jognak megfelelően jogerős, és azt jelenti, hogy a jövőbeni „kényszerkotrások” engedélyezettnek minősülnek.

- 12 2006. február 17-én, a Németországi Szövetségi Köztársaság „Unterems und Außenems” (Alsó-Ems és Felső-Ems) megjelöléssel az élőhely-irányelv szerinti lehetséges közösségi jelentőségű természeti területként csak az Ems Papenburg város területén kívül eső egyes részeit jelentette be a Bizottságnak.
- 13 A Bizottság e részeket felvette a KJT-jegyzék tervezetébe, és a Németországi Szövetségi Köztársaságot ezzel összefüggésben az élőhely-irányelv 4. cikke (2) bekezdésének első albekezdése szerinti egyetértésének megadására kérte.
- 14 2008. február 20-án Papenburg városa keresetet indított a Verwaltungsgericht Oldenburg előtt, amelyben a Németországi Szövetségi Köztársaságnak az egyetértés megadásától való eltiltását kérte. Arra hivatkozott, hogy az egyetértés megadása az említett tagállam részéről azon önkormányzáshoz való jog sérelmét jelentené, amellyel ő a német alkotmány értelmében rendelkezik.
- 15 Papenburg városa szerint neki mint hajógyárral rendelkező kikötővárosnak a tervei és a beruházásai, valamint a gazdasági fejlődése attól függ, hogy az Ems nagy tengeri hajókkal továbbra is hajózható marad-e. Attól tart, hogy Unteremsnek és Außenemsnek a KJT-k jegyzékébe történő felvétele esetén a kényszerkotrások tekintetében a jövőben minden esetben az élőhely-irányelv 6. cikkének (3) és (4) bekezdése szerinti hatásvizsgálatot kell végezni.

- 16 A Németországi Szövetségi Köztársaság a kereset elutasítását kéri. Álláspontja szerint a Papenburg városa által hivatkozott érdekeknek az alapeljárásban szóban forgó egyetértés tárgyában hozandó döntés során történő figyelembevétele a közösségi jogot sértené. A tagállam az élőhely-irányelv 4. cikke (2) bekezdésének első albekezdése alapján kizárólag természetvédelmi szempontok alapján hozhatja meg a döntését.
- 17 A Verwaltungsgericht Oldenburg 2008. március 31-i jogerős végzésével helyt adott Papenburg városa által előterjesztett ideiglenes intézkedés iránti kérelemnek, és eltiltotta a Németországi Szövetségi Köztársaságot egyetértésének megadásától a per eldöntéséig.
- 18 E körülmények miatt a Verwaltungsgericht Oldenburg felfüggesztette az eljárást, és a következő kérdéseket terjesztette előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

- „1) Lehetőséget biztosít-e az [élőhely-]irányelv 4. cikke (2) bekezdésének első albekezdése egy tagállamnak arra, hogy a Bizottság által a közösségi jelentőségű természeti területek jegyzékéről összeállított tervezettel kapcsolatos egyetértésének megadását egy vagy több természeti terület vonatkozásában természetvédelmi szakmai okoktól eltérő okok alapján tagadja meg?
- 2) Az 1. kérdésre adott igenlő válasz esetén: Ezen okok közé tartoznak-e az önkormányzatok és önkormányzati társulások érdekei is, különösen ezeknek a saját területük további fejlesztését érintő tervei, tervezéssel összefüggő szándékai és más érdekei?
- 3) Az 1. és a 2. kérdésre adott igenlő válasz esetén: Az [élőhely-]irányelv harmadik preambulumbekzdése vagy 2. cikkének (3) bekezdése, illetve a közösségi jog más

rendelkezése még azt is megkívánja-e, hogy az efféle okokat a tagállamok és a Bizottság az egyetértés megadása és a közösségi jelentőségű természeti területek jegyzékének összeállítása során figyelembe vegye?

- 4) A 3. kérdésre adott igenlő válasz esetén: A jegyzék véglegesítését követően – közösségi jogi szempontból – hivatkozhat-e egy bizonyos természeti területnek a jegyzékbe történő felvétele által érintett önkormányzat bírósági eljárás keretében arra, hogy a jegyzék a közösségi jogot sérti, mivel az önkormányzat érdekeit nem vagy nem megfelelő mértékben vették figyelembe?

- 5) A folyók tölcsértorkolatainak hajózható medervonalában zajló, a nemzeti jog alapján már az [élőhely-]irányelv átültetésére biztosított határidő lejárta előtt jogerősen engedélyezett folytatólagos karbantartási munkálatokat a terület közösségi jelentőségű természeti területek jegyzékébe történő felvételét követő folytatásuk esetén alá kell-e vetni az irányelv 6. cikkének (3), illetve (4) bekezdése szerinti hatásvizsgálatnak?”

A szóbeli szakasz újbóli megnyitása iránti kérelemről

- 19 A Bíróság Hivatalához 2009. szeptember 17-én benyújtott kérelmével Papenburg az eljárási szabályzat 61. cikkének megfelelően a szóbeli szakasz újbóli megnyitását kérte a Bíróságtól.

- 20 Kérelmének alátámasztásaként Papenburg kiemeli, hogy a főtanácsnok indítványában a tényállási elemek olyan leírása mellett fogalmazta meg, hogy az ötödik előzetes döntéshozatali kérdésre milyen választ javasol a Bíróságnak, amely a Bíróságot félrevezetheti. Papenburg főként arra hívja fel a figyelmet, hogy azzal szemben, ami a főtanácsnok által írtakból kivehető, a Wasser- und Schiffahrtsdirektion Nordwest 1994. május 31-i azon határozata, amely Papenburg, a Landkreis Emsland és a Wasser- und Schiffahrtsamt Emden számára szükséges esetben engedélyezi az Ems kényszerkotrását, nem az első ilyen jellegű határozat az Ems hajózhatóságát illetően. Egyébként az Ems nem tekinthető olyan folyónak, amely természetes állapotában lehetővé tenné a 6,3 m merülési mélységű hajók rajta való közlekedését. Ez csak

a korábban engedélyezett kotrások eredményeként van így. Végül, Papenburg a főtanácsnok azon érvelését is vitatja, amellyel az első előzetes döntéshozatali kérdésre javasolt választát támasztja alá.

- 21 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság az eljárási szabályzat 61. cikkének megfelelően hivatalból, a főtanácsnok javaslatára vagy a felek kérelmére is elrendelheti a szóbeli szakasz újbóli megnyitását, ha úgy véli, hogy a tényállás nincs kellően feltárva, vagy ha az ügyet olyan érv alapján kellene eldönteni, amely nem került megvitatásra a felek között (lásd többek között a C-284/06. sz. Burda-ügyben 2008. június 26-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-4571. o.] 37. pontját, valamint a C-42/07. sz., Liga Portuguesa de Futebol Profissional és Bwin International ügyben 2009. szeptember 8-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-7633. o.] 31. pontját).
- 22 A jelen esetben úgy tűnik, hogy állításaival Papenburg lényegét tekintve egyrészt arra hivatkozik, hogy egyes tényállási elemek, amelyeken a főtanácsnok elemzése alapul, pontatlanok, másrészt arra, hogy a főtanácsnoknak az élőhely-irányelv 4. cikke (2) bekezdése első albekezdésének értelmezésével kapcsolatos álláspontja téves.
- 23 Az első pontot illetően emlékeztetni kell arra, hogy a nemzeti bíróságok és a Bíróság közötti egyértelmű feladatmegosztást kimondó EK 234. cikk alapján a Bíróság kizárólag a közösségi jogszabályok értelmezéséről és érvényességéről határozhat a nemzeti bíróság által közölt tényállás alapján (lásd többek között a 104/77. sz. Oehlschläger-ügyben 1978. március 16-án hozott ítélet [EBHT 1978., 791. o.] 4. pontját, és a C-435/97. sz., WWF és társai ügyben 1999. szeptember 16-án hozott ítélet [EBHT 1999., I-5613. o.] 31. pontját), amelynek a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott jogi háttérrel együttesen lehetővé kell tennie a Bíróság számára azt, hogy a neki feltett kérdésekre hasznos válasszal szolgálhasson (lásd többek között a C-11/07. sz., Eckelkamp és társai ügyben 2008. szeptember 11-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-6845. o.] 28. pontját).

- 24 Márpedig meg kell állapítani, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat valamennyi ahhoz szükséges információt tartalmazza, hogy a Bíróság a neki feltett kérdésekre, különösen az első kérdésre, hasznos válasszal szolgálhasson.
- 25 A második pontot illetően elegendő megállapítani, hogy Papenburg város kérelme nem tartalmaz olyan elemet, amely a szóbeli szakasz újbóli megnyitásának célszerűségét vagy szükségességét alátámasztaná.
- 26 Ennélfogva a Bíróság a főtanácsnok meghallgatását követően úgy határozott, hogy nem szükséges a szóbeli szakasz újbóli megnyitását elrendelni.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 27 Emlékeztetni kell arra, hogy az élőhely-irányelv 4. cikke (2) bekezdésének első albekezdése előírja, hogy a III. melléklet 2. szakaszában megállapított kritériumok alapján a Bizottság az egyes tagállamokkal egyetértésben a tagállamok jegyzékei alapján összeállítja a KJT-k jegyzékének tervezetét az irányelv 1. cikke c) pontjának iii. alpontjában említett valamennyi bioföldrajzi régió tekintetében.
- 28 Az élőhely-irányelv III. melléklete, amely a KJT-knek és különleges természetmegőrzési területeknek (a továbbiakban: KTT-knek) minősíthető területek kijelölésének szempontjait tartalmazza, felsorolja az említett melléklet 2. szakaszát illetően a nemzeti jegyzékekben szereplő területek közösségi jelentőségének értékelési szempontjait.

- 29 Márpedig ezek az értékelési szempontok az élőhely-irányelv I. vagy II. mellékletében szereplő élőhelyek, illetve vadon élő állat- és növényfajok megőrzése céljából, valamint a Natura 2000 – azaz az élőhely-irányelv 3. cikke (1) bekezdésében említett KTT-k egységes európai ökológiai hálózata – egységessége céljából kerültek meghatározásra.
- 30 Ebből következően, az élőhely-irányelv 4. cikke (2) bekezdésének első albekezdése nem írja elő más követelmények figyelembevételét a KJT-k jegyzéktervezetének a Bizottság által a tagállamokkal egyetértésben történő elkészítésénél, mint amelyek az élőhelyek, a növény- és állatvilág megőrzésére vagy a „Natura 2000” hálózat létrehozására irányulnak.
- 31 Ha az élőhely-irányelv 4. cikke (2) bekezdésének első albekezdése szerinti besorolási eljárás szakaszában megengedett lenne a tagállamok számára, hogy a környezetvédelemmel kapcsolatos okoktól eltérő, egyéb okból megtagadják egyetértésük megadását, akkor veszélybe kerülne az élőhely-irányelv 3. cikke (1) bekezdésében foglalt cél megvalósítása, nevezetesen a „Natura 2000” hálózat létrehozása, amely az ezen irányelv I. mellékletében felsorolt természetes élőhelytípusokat, továbbá az említett irányelv II. mellékletben felsorolt fajok élőhelyeit foglalja magában, és amelynek célja, hogy biztosítsa az érintett természetes élőhelytípusok, valamint az érintett fajok élőhelyeinek kedvező védettségi állapotának fenntartását vagy adott esetben helyreállítását természetes kiterjedésükön, illetve elterjedési területükön belül.
- 32 Ez lenne a helyzet különösen akkor, ha a tagállamok egyetértésük megadását gazdasági, szociális vagy kulturális okokból, valamint olyan regionális vagy helyi sajátosságok okából is megtagadhatnák, amelyekre az élőhely-irányelv 2. cikkének (3) bekezdése utal, amely mindent összevéve – miként arra a főtanácsnok indítványának 38. pontjában rámutatott – nem képez önálló eltérési lehetőséget az ezen irányelv által életbe léptetett általános környezetvédelmi rendszertől.
- 33 Az első kérdésre tehát azt a választ kell adni, hogy az élőhely-irányelv 4. cikke (2) bekezdésének első albekezdését úgy kell értelmezni, hogy az nem ad lehetőséget a tagállamoknak arra, hogy a Bizottság által a KJT-k jegyzékéről összeállított tervezettel

kapcsolatos egyetértésük megadását valamely természeti terület vagy területek vonatkozásában természetvédelmi okoktól eltérő okok alapján tagadják meg.

A második, a harmadik és a negyedik kérdésről

- 34 Az első kérdésre adott válaszra tekintettel a második, a harmadik és a negyedik kérdésre nem szükséges válaszolni.

Az ötödik kérdésről

- 35 Ötödik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra szeretne választ kapni, hogy az alapügybeli tölcserőkorkolat hajózható medervonalában zajló azon folytatólagos karbantartási munkálatokat, amelyek nem kapcsolódnak közvetlenül, illetve nem nélkülözhetetlenek a természeti terület kezeléséhez, és amelyeket a nemzeti jog alapján még az élőhely-irányelv átültetésére szolgáló határidő lejárta előtt engedélyeztek, a területnek az irányelv 4. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdésének megfelelően a KJT-k jegyzékébe történő felvételét követő folytatásuk esetén alá kell-e vetni az irányelv 6. cikkének (3), illetve (4) bekezdése szerinti hatásvizsgálatnak.
- 36 Az élőhely-irányelv 6. cikkének (3) bekezdése értelmében a természeti területre gyakorolt hatásokra vonatkozó előzetes vizsgálat hiányában nem engedélyezhető olyan terv vagy projekt, amely jelentős hatással lehet ezen természeti területre (a C-127/02. sz., Waddenvereniging és Vogelbeschermingsvereniging ügyben 2004. szeptember 7-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-7405. o.] 22. pontja).

- 37 Ennélfogva, először is azt kell megvizsgálni, hogy az alapügy tárgyát képező kotrási munkálatok az élőhely-irányelv 6. cikke (3) bekezdése első mondatában szereplő terv vagy program (helyesen: projekt) fogalma alá tartoznak-e.
- 38 E tekintetben emlékeztetni kell rá, hogy a Bíróság, miután megállapította, hogy az élőhely-irányelv nem tartalmazza a „terv” és a „program (helyesen: projekt)” fogalmának meghatározását, kimondta, hogy az élőhely-irányelv értelmében vett „terv”, illetve „program (helyesen: projekt)” fogalmának tisztázása szempontjából az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 1985. június 27-i 85/337/EGK tanácsi irányelv (HL L 175., 40. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 248. o.) 1. cikke (2) bekezdésének második francia bekezdésében szereplő „projekt” fogalma a releváns (a fent hivatkozott Waddenvereniging és Vogelbeschermingsvereniging ügyben hozott ítélet 23., 24., és 26. pontja).
- 39 Márpedig, a hajózható meder kotrásának munkálataiból álló tevékenység a 85/337 irányelv 1. cikke (2) bekezdésének második francia bekezdése értelmében vett „projekt” fogalma alá tartozhat, amely magában foglalja az „egyéb beavatkozásokat a természetes környezetbe és tájba, beleértve az ásványkincsek kiaknázását is”.
- 40 Ennélfogva, az ilyen tevékenység úgy tekinthető, mint amely beletartozik az élőhely-irányelv 6. cikke (3) bekezdésének szereplő „program (helyesen: projekt)” fogalmába.
- 41 Ezenkívül, az a tény, hogy az említett tevékenységet az élőhely-irányelv átültetésére szolgáló határidő lejárta előtt a nemzeti jog alapján jogerősen engedélyezték, önmagában nem képezi akadályát annak, hogy az a hajózható meder tekintetében végzett minden egyes beavatkozásnál az élőhely-irányelv értelmében vett különálló programnak (helyesen: projektnek) minősüljön.
- 42 Ellenkező esetben az érintett folyómeder azon kotrási munkálatai, amelyek nem kapcsolódnak közvetlenül, illetve nem nélkülözhetetlenek a természeti terület kezeléséhez, amennyiben ez utóbbira jelentős hatással lehetnek, *a priori* tartósan ki lennének vonva a területre gyakorolt hatás mindenféle előzetes vizsgálata alól

az élőhely-irányelv 6. cikke (3) bekezdésének értelmében, valamint az ugyanezen cikk (4) bekezdésében foglalt eljárás hatálya alól.

- 43 Így pedig a természetes élőhelyek, és a vadon élő állatok és növények élőhelyei megőrzésének az élőhely-irányelvben foglalt célja sem lenne teljes mértékben biztosítva.
- 44 Papenburg és a Bizottság állításaival ellentétben a jogbiztonság és a bizalomvédelem elveire alapított egyetlen érv sem képezi akadályát annak, hogy az alapügy tárgyát képező folyómeder-kotrás munkálatok, annak ellenére, hogy azokat a nemzeti jog alapján tartós jelleggel engedélyezték, mint különálló és egymást követő projektek az élőhely-irányelv 6. cikke (3) és (4) bekezdésében szereplő eljárásnak legyenek alávetve.
- 45 A jogbiztonság elve különösen azt követeli meg, hogy a jogalanyok számára hátrányos következményeket kiváltó szabályozás egyértelmű és pontos legyen, és a jogalanyok annak alkalmazását előre láthassák (a C-17/03. sz., VEMW és társai ügyben 2005. június 7-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-4983. o.] 80. pontja). Márpedig az élőhely-irányelvről az alapügy tárgyát képező tényállás tekintetében ez elmondható.
- 46 A bizalomvédelem elvét illetően hangsúlyozni kell, hogy az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy valamely új szabály haladéktalanul jövőbeli hatállyal alkalmazandó az olyan helyzetre, amely a régi jogszabály hatálya alatt jött létre, és hogy a bizalomvédelem elvének alkalmazási köre nem tágítható ki annyira, hogy általános jelleggel megakadályozza az új szabályozásnak a régi szabályozás hatálya alatt létrejött helyzetekre való jövőbeli alkalmazását (lásd többek között a C-162/00. sz. Pokrzeptowicz-Meyer ügyben 2002. január 29-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-1049. o.] 50. és 55. pontját).

- 47 Végül ki kell emelni, hogy amennyiben – figyelemmel többek között azok gyakoriságára, jellegére vagy elvégzésének feltételeire – az alapeljárásbeli karbantartási munkálatok egységes műveletnek tekinthetők, különösen amikor a céljuk a hajózható meder bizonyos mélységének azonos állapotban tartása az e célból végzett rendszeres és szükséges kotrások által, e karbantartási munkálatok az élőhely-irányelv 6. cikke (3) bekezdésének értelmében vett egy és ugyanazon programnak (helyesen: projektnek) tekinthetők.
- 48 Ebben az esetben az ilyen projekt, amelyet még az élőhely-irányelv átültetésére szolgáló határidő lejárta előtt engedélyeztek, nem tartozik az ezen irányelvben meghatározott, az érintett terület tekintetében végzendő előzetes hatásvizsgálati eljárásra vonatkozó előírások hatálya alá (lásd ebben az értelemben a C-209/04. sz., Bizottság kontra Ausztria ügyben 2006. március 23-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-2755. o.] 53–62. pontját).
- 49 Mindazonáltal, amennyiben az érintett terület az élőhely-irányelv 4. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdésének megfelelően bekerülne a Bizottság által jóváhagyott KJT-ként kijelölt területek jegyzékébe, az ilyen projekt kivitelezése ezen irányelv 6. cikke (2) bekezdésének hatálya alá tartozna, amely a környezet minőségének megőrzésére és védelmére vonatkozó fő cél megvalósítását szolgálja – ideértve a természetes élőhelytípusok, valamint az állat- és növényvilág védelmét is –, és amely olyan általános védelmi kötelezettséget határoz meg a természet olyan károsításának vagy megzavarásának megakadályozására, amely jelentős hatással lehet ezen irányelv célkitűzéseire (lásd a C-117/03. sz. Dragaggi-ügyben 2005. január 13-án hozott ítélet [EBHT 2005., I-167. o.] 25. pontját, valamint a fent hivatkozott Waddenvereniging és Vogelbeschermingsvereniging ügyben hozott ítélet 37 és 38. pontját). Azelőtt, hogy a Bizottság jóváhagyná az említett jegyzéket, az ilyen terület, amennyiben szerepelt annak a közösségi jegyzékbe való bejegyzése céljából a Bizottságnak átadott nemzeti jegyzékben, az élőhely-irányelv 4. cikkének (1) bekezdése értelmében nem vethető alá olyan beavatkozásnak, amely ökológiai jellemzőit komolyan veszélyeztetheti (a C-244/05. sz. Bund Naturschutz ügyben 2006. szeptember 14-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-8445. o.] 44. és 47. pontja).
- 50 Az előzőkre való tekintettel az ötödik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az élőhely-irányelv 6. cikkének (3) és (4) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a tölcse-torkolatok hajózható medervonalában zajló azon folytatólagos karbantartási munkálatokat, amelyek nem kapcsolódnak közvetlenül, illetve nem nélkülözhetetlenek a természeti terület kezeléséhez, és amelyeket a nemzeti jog alapján még az élőhely-irányelv

átültetésére szolgáló határidő lejárta előtt engedélyeztek, amennyiben projektnek minősülnek, és az érintett területre jelentős hatással lehetnek, a területnek az irányelv 4. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdésének megfelelően a KJT-k jegyzékébe történő felvételét követő folytatásuk esetén alá kell vetni az említett rendelkezések szerinti hatásvizsgálatnak.

- 51 Amennyiben a munkálatok – figyelemmel többek között azok gyakoriságára, jellegére vagy elvégzésének feltételeire – egységes műveletnek tekinthetők, különösen amikor a céljuk a hajózható meder bizonyos mélységének azonos állapotban tartása az e célból végzett rendszeres és szükséges kotrások által, e karbantartási munkálatok az élőhely-irányelv 6. cikke (3) bekezdésének értelmében vett egy és ugyanazon programnak (helyesen: projektnek) tekinthetők.

A költségekről

- 52 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A 2006. november 20-i 2006/107/EK tanácsi irányelvvel módosított, a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv 4. cikke (2) bekezdésének első albekezdését úgy kell értelmezni, hogy az nem ad lehetőséget a tagállamoknak arra, hogy a Bizottság által a közösségi jelentőségű természeti területek**

jegyzékéről összeállított tervezettel kapcsolatos egyetértésük megadását valamely természeti terület vagy területek vonatkozásában természetvédelmi okoktól eltérő okok alapján tagadják meg.

- 2) A 2006/105 irányelvvel módosított 92/43 irányelv 6. cikkének (3) és (4) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a tölcsértorkolatok hajózható medervonalában zajló azon folytatólagos karbantartási munkálatokat, amelyek nem kapcsolódnak közvetlenül, illetve nem nélkülözhetetlenek a természeti terület kezeléséhez, és amelyeket a nemzeti jog alapján még a 2006/105 irányelvvel módosított 92/43 irányelv átültetésére szolgáló határidő lejárta előtt engedélyeztek, amennyiben projektnek minősülnek, és az érintett területre jelentős hatással lehetnek, a területnek az irányelv 4. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdésének megfelelően a közösségi jelentőségű természeti területek jegyzékébe történő felvételét követő folytatásuk esetén alá kell vetni az említett rendelkezések szerinti hatásvizsgálatnak.

Amennyiben a munkálatok – figyelemmel többek között azok gyakoriságára, jellegére vagy elvégzésének feltételeire – egységes műveletnek tekinthetők, különösen amikor a céljuk a hajózható meder bizonyos mélységének azonos állapotban tartása az e célból végzett rendszeres és szükséges kotrások által, e karbantartási munkálatok az élőhely-irányelv 6. cikke (3) bekezdésének értelmében vett egy és ugyanazon programnak (helyesen: projektnek) tekinthetők.

Aláírások